

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep.
0030 OSLO

Deres referanse:
Vår referanse: 24/00002-395
Vår dato: 12.11.2024

Fellesorganisasjonen (FO)
Mariboegate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

fo.no

FOs innspill til hva som skal til for god rusbehandling til barn og unge

FO er fagforeningen for sosialarbeidere og organiserer 37 000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere.

FO takker for invitasjon til innspillsmøte om hva som skal til for god rusbehandling til barn og unge i institusjon. Vi har dessverre ikke mulighet til å stille på dette møtet, og sender derfor noen skriftlige innspill som vi håper tas med i videre arbeid. Vi bidrar gjerne med å utdype innspillet ved behov.

Betydningen av helhetlig innsats og felles ansvar

Barn som må flytte på institusjon har ofte sammensatte og komplekse behov, med behov for oppfølging fra flere instanser/tjenester. Det fører til at barna kan ha behov for helhetlig og koordinert hjelp fra både helse-, utdannings- og justissektoren. Tiltak for å styrke koordinering og samordning av hjelpen barnet får, også når det bor på institusjon er helt avgjørende for et godt tilbud.

FO er opptatt av tidlig innsats og forebygging, og dette gjelder også for en god rusbehandling for barn og unge. Det handler om å investere i at flest mulig får brukt ressursene sine, opplever mestring og på sikt kan delta i arbeids- og samfunnsliv. Alt som ikke må behandles eller repareres sparer samfunnet for store kostnader. Den viktigste forebyggingen er i barn og unge, og sosialfaglig kompetanse er avgjørende for å gi best mulig hjelp til de som trenger det. For å sikre barn og unge trygge skolemiljøer så de kan mestre og trives, er nok ansette til å følge opp enkeltelever og skolemiljøet som helhet nødvendig. Miljøterapeuter, som har dette som sin kjernekompetanse, må være en viktig del av laget rundt elvene, og den sosialfaglige kompetansen må styrkes både i barnehager og skoler.

FO mener helsetjenestene må ha en tydelig og forpliktende rolle i omsorgen for unge med sammensatte utfordringer. Våre medlemmer har lenge etterlyst en økt innsats fra helsetjenestene, spesielt i forbindelse med alvorlig rusproblematikk og psykiske

helseutfordringer. Imidlertid er det bekymring for kapasiteten i spesialisthelsetjenesten, og særlig når det gjelder helsekartlegging, poliklinisk behandling, og døgnbehandling. Hvis helsesektoren skal få et tydeligere mandat for denne målgruppen må tjenestene også ha kapasitet til å følge opp sitt ansvar. Det samme gjelder naturligvis for andre tjenesteområder. Hvis for eksempel skolen skal bli bedre rustet til å følge opp målgruppen må de ha nødvendige ressurser tilgjengelig, både økonomisk og faglig.

Spesialisert rusbehandling til barn

FO mener ansvaret for spesialisert rusbehandling bør overføres til helsesektoren, og at barnefaglig kompetanse knyttet til utredning og behandling av rusproblemer hos barn styrkes i helsesektoren. Og det må etableres døgntilbud for langvarig spesialisert rusbehandling. Vi mener det er behov for barnevernfaglig og sosialfaglig kompetanse i disse behandlingstilbudene. Barn og unge som bruker rusmidler og som bor på institusjon, får per i dag ikke den hjelpen de trenger for å håndtere sine rusproblemer.

Det bør også stilles spørsmål ved om barnevernsinstitusjonene er tilpasset jenters behov for behandling, særlig når det gjelder rus. Vi vet fra forskning på rusomsorg at kvinner profiterer på et annet type behandlingssopplegg når det gjelder rus. Dette blir også et viktig perspektiv mht utvikle spesialisert rusbehandling for barn.

Samtidig mener vi at en overføring av ansvar til helse ikke vil være svaret for alle. Flere rapporter viser at rusvansker hos barn under offentlig omsorg først og fremst reflekterer sammensatte og ofte omfattende utfordringer i livene deres som de trenger helsehjelp til å håndtere. FO mener sosialfaglig kompetanse må være en del av rusbehandling. Vi mener det svekker tilbudet dersom rusbehandling avgrenses til en smal forståelse av helsebegrepet. Sammensatte og omfattende utfordringer i livet fordrer bredt sammensatte tjenester.

Selv om ansvaret for spesialisert rusbehandling flyttes vil det fortsatt være mange barn og unge med rusutfordringer på barnevernsinstitusjonene. Institusjonene må ha ruskompetanse og kapasitet til å gi de som bruker rusmidler god hjelp, og samtidig beskytte medbeboere mot negativ påvirkning. Funn fra Helsetilsynets rapport om barn som har mistet livet under offentlig omsorg, tilsier også at det ved valg av barneverninstitusjon bør foretas en risikovurdering knyttet til utvikling av rusproblemer, også i saker der rusvansker ikke er kjent eller tilstrekkelig kartlagt. Tidlig innsats, avdekking av rusbruk og oppfølging er viktig for å forebygge rusbruk i ungdomsbefolkningen.

Barn som bor på institusjon, skal på lik linje med andre barn få kommunale forebyggende og skadereduserende tiltak og tjenester. Det er lite krav til hvilke tilbud, tjenester og kompetanse kommunene skal ha for å forebygge og behandle rusutfordringer. Det fører til variasjoner i tilgjengelige forebyggende- og skadereduserende rustiltak til barn og unge, og kan føre til at ungdom først fanges opp av hjelpeapparatet fordi det opprettes en straffesak, eller at rusproblemet er blitt så omfattende at det er behov for spesialisert helsehjelp.

Med hilsen

Sign
Marianne Solberg
Forbundsleder

Sign
Anine Terland
Seniorrådgiver

